

Ολυμπία Σελέκου

Ο Π. Κένταυρος και το Σχέδιό του περί διανομής γης στους καλλιεργητές (1830)

Αντικείμενο εισήγησης-μελέτης: Περιδιαβάζοντας το χρονολόγιο ζωής, την προσωπικότητα και τις πολιτικοφιλοσοφικές ιδέες του Παναγιώτη Κενταύρου ή Κανταύρου του Ζακυνθίου (ο οποίος ως νομομαθής-οικονομολόγος, διορίστηκε κυβερνητικός σύμβουλος και μετείχε σε γνωμοδοτικές, συμβουλευτικές, νομοπαρασκευαστικές επιτροπές της Καποδιστριακής και Οθωνικής περιόδου), η παρούσα εισήγηση προτίθεται: α) να παρουσιάσει διεξοδικά το Σχέδιο Κενταύρου για τη διανομή μερίδων εθνικής γης σε καλλιεργητές (1830). Δεδομένων των διττών πολιτικών-οικονομικών στοχεύσεων του Καποδίστρια για την απόδοση κλήρων γης στους ακτήμονες γεωργούς, ο Π. Κένταυρος, όντας δημόσιος πολέμιος του σφετερισμού των εθνικών κτημάτων, εντέλλεται να συντάξει Σχέδιο, το οποίο τιτλοφορούμενο ως "Περί της συνθέσεως των μερίδων και διανομής αυτών" εμπειρίκλεισε στο Διάγγελμά του "περί διανομής γής" ο Κυβερνήτης. Το Σχέδιο Κενταύρου προέβλεπε εν είδει κτηματολογίου την τοπικοστρεμματική καταμέτρηση-εκτίμηση-τιμολόγηση-πινακοθέτηση του όλου της εθνικής γης σε κάθε επαρχία της Πελοποννήσου και Στερεάς Ελλάδας, την κατάρτιση γενικού καταλόγου επί της καταμετρημένης γης, την ακολουθούμενη από πλευράς της επι της Οικονομίας Επιτροπής και της Διοίκησης διαδικασία εφαρμογής και τα απαιτούμενα αποδεικτικά τα οποία υποχρεωτικά έπρεπε να προσκομίζουν οι ενδιαφερόμενοι, τόσο οι καταστραφέντες, αυτόχθονες ακτήμονες όσο και οι καταφυγόντες, οι απολέσαντες την πατρίδα και οι απαρχής του πολέμου συναγωνισθέντες με αποδείξεις ή αξιόχρεα μαρτυρικά των εκδουλεύσεών τους, καθώς επίσης και τους τρόπους, τους περιορισμούς, τις ρυθμιστικές διευκολύνσεις, τους ευνοϊκούς όρους και τις πρόνοιες της δια δημοπρασίας διανομής. β) να αντιπαραβάλλει το Σχέδιο Κενταύρου με τις περί διανομής γης πρωτοποριακές προτάσεις του Φιλικού Ν. Φλογαίτη (1826) και στην συνέχεια, με τα ομοειδή σχέδια των Ν. Πονηρόπουλου (1829) και Π. Σούτζου (1830).

Συμπεράσματα: Το Σχέδιο Κενταύρου για την περιμάχητη διανομή γης, εμπειρείχε τις ιδεολογικές επιδράσεις του φιλελεύθερου δικαίου της εποχής και παρότι παρέμεινε ανεφάρμοστο, εγγράφεται στα αστικά, συνταγματικά αιτήματα άμεσης διασύνδεσης της έννοιας του έθνους και της ανεξαρτησίας με την έννοια της ατομικής ιδιοκτησίας, εξειδικευόμενο στην ιδιοκτησία γης μικροκαλλιεργητών και ακτημόνων.

Ευρήματα: Διαπιστώνεται ότι το Σχέδιο Κενταύρου παρότι ευαγγελίστηκε να πραγματοποιήσει τις "θορυβώδεις υποσχέσεις", οι οποίες μάλιστα ως "ιερόν δικαίωμα", είχαν θεσπισθεί ακόμη πριν την έλευση του Καποδίστρια, παρέμεινε απλώς σχέδιο- με σημαντική ιστορική αξία-, καθώς τόσο η προηγηθείσα ελληνική εθνικοαπελευθερωτική επανάσταση όσο το εθνικό-πολιτικό πλαίσιο λειτουργίας του νεοσύστατου κράτους δεν επέφεραν εις βάθος μεταβολές στις οικονομικοκοινωνικές δομές ώστε να αποκατασταθεί μια κάποια αντιστοιχία ανάμεσα στις παραγωγικές δυνάμεις και τις παραγωγικές σχέσεις.